

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ สาเหตุและผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ตลอดจนเพื่อหาแนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน และแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้นกับตัวแปรด้านต่างๆ อันได้แก่ สาเหตุของปัญหา ผลกระทบของปัญหา แนวทางในการจัดการปัญหา ผลของการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และกลุ่มสำคัญที่สุดที่ควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหา

รูปแบบการศึกษาคือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 998 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 958 คน คือ ผู้ประกอบการจำนวน 480 คน และชนชั้นกลางจำนวน 478 คน และเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ถูกสัมภาษณ์จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนจัดตั้งแขวงละ 10 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

5.1.1.1 สถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีความรุนแรงมากที่สุดในสามอันดับแรก คือ ปัญหาการจัดการขยะ ปัญหาการจราจร และปัญหาอากาศเป็นพิษ ตามลำดับ ส่วนปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่มีความรุนแรงน้อยที่สุดคือ ปัญหาการใช้พลังงาน นอกจากนี้ยังพบว่าในบางชุมชนมีปัญหาน้ำท่วมขังอยู่เป็นประจำทุกปีด้วย ได้แก่ ชุมชนป่าห้า และชุมชนป่าพร้าวนอก

5.1.1.2 สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนเกิดมาจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ การขาดกฎระเบียบที่รัดกุม ผู้รับผิดชอบไม่ใส่ใจในการแก้ไขปัญหา ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการ

จัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวของบุคคล ซึ่งโดยภาพรวมพบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนเกิดมาจากการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวของบุคคลมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้รับผิดชอบไม่ใส่ใจในการแก้ไขปัญหา การขาดกฎระเบียบที่รัดกุม และประชาชนไม่มีส่วนร่วม ตามลำดับ และพบว่า สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้น

5.1.1.3 ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนได้ส่งผลกระทบหลายด้าน ได้แก่ สุขภาพของประชาชน ภูมิทัศน์ของเมืองโดยรวม การเป็นเมืองท่องเที่ยว และคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัย ซึ่งโดยภาพรวมพบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนมากที่สุด รองลงมาคือ คุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัย ภูมิทัศน์ของเมืองโดยรวม และการเป็นเมืองท่องเที่ยว ตามลำดับ และพบว่า ผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้น

5.1.2 แนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่ควรจะดำเนินการมากที่สุดคือ การรณรงค์เผยแพร่ความรู้ รองลงมาคือ การสอดส่องดูแล การลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน และการมีอาสาสมัครรับผิดชอบ ตามลำดับ และพบว่า แนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ประชาชนในชุมชนยังได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมแต่ละด้าน เช่น การกำหนดพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนอย่างเหมาะสม การร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน การออกกฎระเบียบที่รัดกุมและลงโทษผู้กระทำผิดอย่างหนัก การรณรงค์ให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกที่ดี เป็นต้น

5.1.3 แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน จะทำให้การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนในแต่ละด้านได้ผลดีเพิ่มขึ้น

และประชาชนมีความเห็นว่ากลุ่มคนสำคัญที่ควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนมากที่สุดคือ ประชาชนทั่วไป รองลงมาคือ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่ เจ้าหน้าที่เทศบาล และกลุ่มผู้นำ ตามลำดับ และพบว่า ผลของการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนนั้นมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน แต่กลุ่มคนสำคัญที่สุดที่ควรมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ประชาชนยังได้เสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้คือ การแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นมากขึ้น การจัดทำประชาพิจารณ์ในโครงการของรัฐและเอกชนที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชุมชนและประชาชนในชุมชนโดยตรง การจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความรู้สึกร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน การจัดตั้งศูนย์อาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อม การจัดตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมชุมชนขึ้นภายในแต่ละชุมชน การแสดงท่าทีที่เต็มใจและจริงจังของรัฐและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษานี้ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหา สาเหตุ และผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่มากที่สุด เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายด้านทั้งการเข้าไปสังเกตในชุมชน การตอบแบบสอบถามของชนชั้นกลางและผู้ประกอบการที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนจัดตั้งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนโดยตรง ดังนั้นเทศบาลนครเชียงใหม่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงสามารถนำข้อมูลดังกล่าว ไปประกอบการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา และดำเนินงานหรือโครงการต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ทั้งนี้ในอดีตที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักจะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ตรงจุด ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน แต่แก้ไขตามนโยบายและแผนงานด้านสิ่งแวดล้อมของส่วนกลางเป็นหลักหรือเป็นมุมมองของฝ่ายบริหารด้านเดียว จึงทำให้เกิดลักษณะของการแก้ไขปัญหาแบบ "เกาไม่ถูกที่คัน" ส่งผลให้แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนนั้นไม่ประสบความสำเร็จ และไม่ได้รับความ

ร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ด้วยเหตุนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักว่า กลุ่มบุคคลที่จะสะท้อนถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนได้ดีที่สุด ก็คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั่นเอง

ซึ่งผลการศึกษาด้านสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่ได้นั้น มีความสอดคล้องกับการศึกษาหลายชิ้นที่พบว่า พื้นที่ชุมชนโดยเฉพาะในเขตเมืองมักจะพบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนต่างๆ คือ ปัญหาการจัดการขยะ การจราจรติดขัด คุณภาพของอากาศ คุณภาพของน้ำ มลพิษทางเสียง น้ำท่วมขัง ชุมชนแออัด มลพิษ การขาดพื้นที่สีเขียว และการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540; สถาบันวิจัยสภาพแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542 และดวงจันทร์ อภาวพัชรุตม์ เจริญเมือง, 2542) ดังนั้นผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า เทศบาลนครเชียงใหม่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่มีความรุนแรง โดยเฉพาะปัญหาการจัดการขยะซึ่งกลายเป็นปัญหาเรื้อรังของชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มานานับสิบปี ปัญหาการจราจรซึ่งขณะนี้รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มุ่งแก้ไขโดยการสร้างโครงข่ายถนนบริเวณชานเมือง แต่ยังคงขาดการจัดการในเรื่องระบบขนส่งมวลชน และการจัดระเบียบการจราจรในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ตลอดจนปัญหาอากาศเป็นพิษซึ่งมีเชื่อมโยงกับปัญหาการจราจรสำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนด้านอื่นๆ ที่ยังไม่อยู่ในระดับที่รุนแรง เทศบาลนครเชียงใหม่ก็ต้องเฝ้าระวังและวางแผนแก้ไขปัญหาต่อไป

ส่วนผลการศึกษาด้านสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของอุดม ดุจศรีวัชร (2543) ที่กล่าวว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์แทบทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการบริโภคทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ความมั่งคั่ง และความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2540) ที่กล่าวว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนส่วนหนึ่งเกิดจากการบริหารจัดการที่ไม่ดี คือ การบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มงวด การบริหารอย่างแยกส่วน และบุคลากรของรัฐขาดทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในส่วนนี้ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า ในอนาคตเทศบาลนครเชียงใหม่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน โดยแก้ไขที่รากเหง้าหรือสาเหตุของปัญหาไม่ใช่แก้ไขที่ปลายเหตุ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนนั้นได้ผลสำเร็จอย่างยั่งยืน กล่าวคือ จะต้องเน้นที่การป้องกันและคุ้มครองสิ่งแวดล้อมมากกว่ารอให้เกิดปัญหาแล้วจึงแก้ไข วิธีป้องกันที่ควรนำไปใช้ คือ การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นแก่ประโยชน์

ส่วนรวม รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น การเพิ่มความเข้าใจ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐในการสอดส่องดูแลและแก้ไขปัญหารวมทั้งหน่วยงานที่มีอำนาจจะต้องการออกกฎระเบียบเพื่อคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจะต้องมีการบังคับใช้กฎระเบียบอย่างเข้มงวดด้วย และประการสำคัญจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

ผลการศึกษาด้านผลกระทบที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน มีความสอดคล้องกับ รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2545 พบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ของประเทศ เช่น กรุงเทพมหานคร และเชียงใหม่ เป็นต้น ได้ส่งผลกระทบต่อหลายด้าน คือ คุณภาพชีวิตของประชาชน สุขภาพอนามัยของเมือง ภาพลักษณ์ของเมือง งบประมาณของรัฐบาลในการจัดการปัญหา และระบบนิเวศน์ เป็นต้น (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2546) ซึ่งผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อหลายด้านแก่ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แต่ด้านที่สำคัญมากที่สุดคือ สุขภาพของประชาชน เนื่องจากในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ว่าด้วยเรื่องคุณภาพของคน รัฐตั้งเป้าหมายให้ประชาชนไทยทุกคนมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้าและได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดจากมลพิษ ดังนั้นหากเทศบาลนครเชียงใหม่ไม่สามารถแก้ไขปัญหามลพิษได้และปล่อยให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างต่อเนื่อง ก็อาจชี้ให้เห็นว่า หน่วยงานท้องถิ่นไม่สามารถปฏิบัติตามกรอบของนโยบายแห่งชาติได้ นอกจากนี้ผลกระทบต่อภูมิทัศน์ของเมืองโดยรวม และการเป็นเมืองท่องเที่ยวก็จะเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญตามมา เนื่องจากเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีธุรกิจการค้าเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ดังนั้นหากถูกมองว่าเป็นชุมชนและเมืองที่ไม่น่าอยู่ ไม่สวยงาม ไม่เป็นระเบียบ ไม่ปลอดภัย และไม่น่าลงทุน ก็จะทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของชุมชนและของเชียงใหม่โดยรวม ด้วยเหตุนี้การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้นจึงต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อลดผลกระทบด้านต่างๆ ที่ประชาชนชาวเชียงใหม่กำลังเผชิญอยู่

สำหรับผลการศึกษาด้านแนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน มีความสอดคล้องแนวคิดที่ของนักวิชาการต่างๆ ที่นำเสนอว่า แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องอาศัยวิธีการ และมาตรการต่างๆ ควบคู่กันไป เช่น การใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจ การใช้เครื่องมือทางสังคม การปลูกจิตสำนึกที่ดี การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวและชุมชนให้มี

ความรักต่อท้องถิ่น การกระจายอำนาจการบริหารและงบประมาณในการจัดการสิ่งแวดล้อมไปสู่ภูมิภาค การส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยในประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนตลอดจนควรให้ความสำคัญกับการควบคุมการเจริญเติบโตทางกายภาพที่เหมาะสมสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของเมืองและสิ่งแวดล้อม และจะต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และกลยุทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อร่วมมือกันทำให้ชุมชนมีความน่าอยู่อย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544; วรณี พฤติถาวร, 2542)

และผลการศึกษาด้านแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน มีความสอดคล้องกับแนวคิดในปฏิญญาโรว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะส่งผลให้การจัดการสิ่งแวดล้อมเกิดผลดี (Micheal Keating อ้างในกระทรวงการต่างประเทศ, 2537) และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุริย์ บุญญาอนุพงศ์ (2544) ที่เสนอว่า แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมต้องอาศัยการรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือร่วมกัน การประชุมรับฟังความคิดเห็น การร่วมตัดสินใจ และการใช้กลไกทางกฎหมาย อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร การร่วมวางแผนและตัดสินใจ การดำเนินการและการติดตามประเมินผล และประชาชนในชุมชนบางส่วนยังขาดความรู้เรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วม ทั้งบางกลุ่มมีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม อย่างไรก็ตามประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน หากรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมอย่างจริงจัง

ในส่วนท้ายนี้ ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนจะต้องใช้แนวทางการจัดการปัญหาแบบบูรณาการ (Integration) โดยนำวิธีการ มาตรการ และกระบวนการต่าง ๆ มาผสมผสานกันในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดความสมดุลกันระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก ซึ่งการจัดการแบบบูรณาการจะนำไปสู่ความเป็นเมืองและชุมชนที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน สำหรับการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนนั้น เทศบาลนครเชียงใหม่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งนี้เมื่อประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมก็จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมชุมชนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อย่างไรก็ตาม การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องใช้ระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจและหาแนวทางร่วมกันระหว่างภาครัฐและประชาชน กล่าวคือ การแก้ไขปัญหาสีงแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้นและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายในวันเดียว ดังนั้นทุกฝ่ายจะต้องมีความอดทนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และร่วมมือร่วมใจกันอย่างเต็มที่ในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนต้องพยายามแสดงบทบาทของตนเองอย่างชัดเจนในการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อม

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน

ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วย

1. เอกลักษณะของชุมชน เนื่องจากเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีอายุมากกว่า 700 ปี และมีวัฒนธรรมล้านนาเป็นของตนเอง จึงทำให้ภายในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ประกอบไปด้วยความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนอาคารบ้านเรือนและวัดวาอารามที่มีความงดงามทางสถาปัตยกรรม รวมถึงโบราณสถานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ควรรักษาไว้และสืบทอดต่อไป ดังนั้นการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนจะต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ของชุมชนนี้ด้วย เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ของชุมชนให้สวยงามจะต้องไม่ขัดกับสถาปัตยกรรมแบบล้านนาที่มีอยู่ในชุมชน การสร้างอาคารสูงจะต้องไม่บดบังทัศนียภาพของชุมชน การกำหนดจุดทิ้งขยะในชุมชนจะต้องไม่ใกล้กับวัดวาอารามหรือโบราณสถานที่สำคัญ เป็นต้น

2. นักท่องเที่ยว เนื่องจากเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลายรูปแบบทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติที่งดงาม และความบันเทิงสมัยใหม่ จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาเยี่ยมเยือนในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันหลายชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้กลายเป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งในแง่ของสถานที่ท่องเที่ยวและที่

พักอาศัย โดยเฉพาะชุมชนลอยเคราะห์ ชุมชนลุ่มช้าง และชุมชนย่านถนนท่าแพ เป็นชุมชนที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพักอาศัยอยู่จำนวนมาก เนื่องจากชุมชนเหล่านี้มีที่พักแบบเกสเฮาส์ราคาถูก และสะดวกในการคมนาคม ซึ่งผู้ศึกษามองว่า นักท่องเที่ยวก็มีส่วนในการสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนด้วย เช่น การเพิ่มปริมาณขยะ การใช้พลังงานต่างๆ มากขึ้น การสร้างมลพิษทางเสียงในสถานบันเทิงยามวิกาล เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้น นอกจากจะอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนแล้ว ยังจะต้องอาศัยความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวด้วย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึกที่ดีในการรักษา สิ่งแวดล้อมชุมชน และไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในชุมชน

นอกจากนี้การสังเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนทั้งหมดที่ได้จากการสังเกต การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน จัดตั้ง ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดทำแผนงานด้านการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน ซึ่งจะเสนอถึงแผนงานด้านการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่มีระดับความรุนแรงในสามอันดับแรก คือ ปัญหาการจัดการขยะ ปัญหาการจราจร และปัญหาอากาศเป็นพิษ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยทั้งสามแผนงานนี้จะประกอบด้วยโครงสร้างของแผน 5 ประการ คือ วิสัยทัศน์ มาตรการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และโครงการ

แผนงานลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัญหาการจัดการขยะในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เกิดจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะในชีวิตประจำวัน การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการลดและคัดแยกขยะ ตลอดจนการบริหารจัดการของเทศบาลที่ยังคงมีปัญหาในเรื่องสถานที่ทิ้งขยะ เครื่องมือและบุคลากรในการเก็บขยะ

1. วิสัยทัศน์ ชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สามารถลดปริมาณขยะในแต่ละวันให้น้อยลงได้อย่างเป็นรูปธรรมภายใน 1 ปี

2. มาตรการ

2.1 การให้ความรู้เรื่องการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะ และการนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์ ให้แก่ประชาชนในชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

2.2 การสร้างเครือข่ายและอาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน

2.3 การนำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นจ่ายมาใช้กับผู้สร้างปัญหาขยะ เช่น การเรียกเก็บเงินค่าขยะรายเดือนจากครัวเรือนในอัตราที่แตกต่างกัน ถ้าสร้างขยะมากก็เก็บแพง ถ้าสร้างขยะน้อยก็เก็บถูก เป็นต้น

3. เป้าหมาย

การจัดทำแผนนี้มีเป้าหมาย คือ เพื่อให้ปริมาณขยะในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ลดลง ซึ่งจากเดิมมีปริมาณขยะ 250 ตัน/วัน ให้เหลือเพียง 85 ตัน/วัน และเพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมากขึ้น

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เกิดความตระหนักในเรื่องปัญหาขยะมากขึ้น และมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะในครัวเรือนของตนเองให้น้อยลง โดยมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และรู้จักนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์มากขึ้น

4.2 เพื่อให้เกิดเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำหน้าที่สอดส่องดูแล และเฝ้าระวังเรื่องปัญหาขยะในชุมชน ตลอดจนสามารถเป็นผู้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะให้แก่บุคคลอื่นๆ ในชุมชนได้เรียนรู้

4.3 เพื่อให้ผู้สร้างปัญหาขยะในชุมชน มีความรับผิดชอบต่อการกำจัดขยะมากขึ้น และช่วยจูงใจให้ลดการสร้างขยะลง

5. โครงการที่ใช้ดำเนินการเพื่อลดปริมาณขยะ ได้แก่

5.1 โครงการฝึกอบรมเรื่อง "การสร้างอาชีพจากขยะ" หรือ "การสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ" ให้แก่ประชาชนในชุมชน

5.2 โครงการรณรงค์การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

5.3 โครงการขยะแลกไข่

5.4 โครงการธนาคารขยะในชุมชน

5.5 โครงการประกวดการลดปริมาณขยะในชุมชน

แผนงานแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัดในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัญหาการจราจรในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เกิดจากระบบการขนส่งมวลชนที่ไม่ดี ช่องทางจราจรคับแคบ และการฝ่าฝืนกฎจราจรของผู้ขับขี่

1. วิสัยทัศน์ เทศบาลนครเชียงใหม่สามารถแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัดในชุมชนเขตเมืองเชียงใหม่ได้ภายใน 1 ปี และเป็นเมืองที่ประชาชนมีความสุขกับการเดินทางในชีวิตประจำวัน

2. มาตรการ

2.1 การปรับปรุง และจัดระเบียบระบบการขนส่งมวลชนที่ให้บริการแก่ประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น

2.2 การให้ความรู้เรื่องกฎจราจร และมารยาทในการใช้รถใช้ถนนแก่ผู้ขับขี่ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2.3 การควบคุมปริมาณรถที่เข้าออกในบางชุมชน เช่น ชุมชนในเขตเมืองเก่า ชุมชนที่มีโรงเรียนหลายโรงเรียนใกล้กัน ชุมชนที่มีสถานที่ราชการ ชุมชนที่มีช่องทางการจราจรคับแคบ โดยอาจใช้การติดสติ๊กเกอร์อนุญาตเข้าออก การกำหนดเวลาเข้าออก หรือการกำหนดปริมาณคนนั่งภายในรถ จะต้องมีจำนวน 3 คนขึ้นไป เป็นต้น

2.4 การลงโทษอย่างเข้มงวดแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎจราจร โดยสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนำโครงการจัดระเบียบจราจรเพื่อคุณภาพชีวิตคนบนท้องถนน ซึ่งมีการปรับคะแนนเมื่อกระทำผิดกฎจราจรมาใช้อย่างจริงจัง

3. เป้าหมาย

การจัดทำแผนนี้มีเป้าหมาย คือ เพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัดในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยเฉพาะในช่วงโมงเร่งด่วน ประชาชนในชุมชนสามารถลดเวลาในการเดินทางให้น้อยลงได้และมีการใช้บริการรถรับจ้างสาธารณะมากขึ้น ตลอดจนมีพฤติกรรมการฝ่าฝืนกฎจราจรน้อยลง

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อให้ระบบขนส่งมวลชนที่มีอยู่ในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยเฉพาะรถสองแถววิ่งไม่ประจำเส้นทาง (สีล้อแดง) สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจในการให้บริการ ให้แก่ประชาชนในชุมชนมากขึ้น

4.2 เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎจราจร และมารยาทในการขับที่มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดการขับที่อย่างปลอดภัยและมีน้ำใจบนท้องถนนต่อผู้อื่นด้วย

4.3 เพื่อให้การจราจรมีความคล่องตัวมากขึ้น ในช่วงเวลาเร่งด่วนเช้าและเย็น โดยเฉพาะชุมชนในเขตเมืองเก่า ชุมชนที่มีโรงเรียนหลายโรงเรียนใกล้กัน ซึ่งจะมีปริมาณรถหนาแน่นมาก

4.4 เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเกิดความเกรงกลัวในการฝ่าฝืนกฎจราจร

5. โครงการที่ใช้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัด ได้แก่

5.1 โครงการจัดระเบียบรถสี่ล้อแดงในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยให้วิ่งประจำเส้นทาง และจัดรับส่งผู้โดยสารตามจุดที่กำหนด

5.2 โครงการรณรงค์การจราจรที่ปลอดภัย

5.3 โครงการมีน้ำใจแวะรับเพื่อนร่วมเส้นทาง

5.4 โครงการขี่จักรยานในวันหยุด

5.5 โครงการปิดถนนคนเดินที่ไม่ได้ทำเพื่อการค้าหรือการท่องเที่ยว แต่เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้เดินแทนการใช้นยานพาหนะ

แผนงานแก้ไขปัญหาอากาศเป็นพิษในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ปัญหาอากาศเป็นพิษในชุมชนเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีสาเหตุมาจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงของยานพาหนะบนท้องถนน เพราะประชาชนในชุมชนนิยมใช้รถส่วนตัวกันมากขึ้น และจากการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน การก่อสร้างหรือปรับปรุงถนนและผิวการจราจรในชุมชนที่ก่อให้เกิดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในอากาศ

1. วิสัยทัศน์ ชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีคุณภาพอากาศที่ดี และประชาชนได้อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอากาศปลอดโปร่งและสดชื่น

2. มาตรการ

2.1 การรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนใช้รถส่วนตัวน้อยลง

2.2 การนำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นจ่ายมาใช้กับผู้สร้างมลพิษในอากาศ เช่น ผู้ขับที่ปล่อยควันดำและควันขาวออกจากยานพาหนะ สถานประกอบการที่ปล่อยควันสู่อากาศ เป็นต้น

2.3 การป้องกันการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในการก่อสร้างในชุมชน

3. เป้าหมาย

การจัดทำแผนนี้มีเป้าหมาย คือ เพื่อแก้ไขปัญหาอากาศเป็นพิษที่เกิดขึ้นให้เบาบางลง โดยประชาชนในชุมชนเกิดความตระหนักในเรื่องมลพิษทางอากาศและมีบทบาทในการมีส่วนร่วมเพื่อลดมลพิษทางอากาศมากขึ้น ประชาชนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างสิ่งต่างๆ ใช้เครื่องมือหรือมีการป้องกันเพื่อลดการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองที่มาจากเศษหิน ดิน ทราย

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการลดมลพิษทางอากาศ โดยการใช้รถส่วนตัวน้อยลงและหันไปใช้บริการของระบบขนส่งมวลชนมากขึ้น เพื่อลดก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ในอากาศ ตลอดจนให้ประชาชนในชุมชนทำการตรวจสอบสภาพรถของตนเองอยู่เสมอ

4.2 เพื่อให้ประชาชนในชุมชนที่เป็นผู้สร้างมลพิษในอากาศ มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง โดยต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสิ่งแวดล้อมเมื่อปล่อยของเสียสู่สิ่งแวดล้อม

4.3 เพื่อให้ประชาชนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ใส่ใจต่อปัญหาการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองในการก่อสร้างสิ่งต่างๆในชุมชน และมีการหาวิธีป้องกันด้วย เช่น การใช้เครื่องมือชุดเจาะที่มีประสิทธิภาพ การกันรั่วสูงหรือใช้แผ่นพลาสติกปกคลุมบริเวณที่กำลังก่อสร้าง เป็นต้น

5. โครงการที่ใช้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาอากาศเป็นพิษ ได้แก่

5.1 โครงการตรวจสภาพรถฟรีป้องกันควันพิษ

5.2 โครงการชี้จักรยานในวันหยุด

5.3 โครงการปิดถนนคนเดินที่ไม่ได้ทำเพื่อการค้าหรือการท่องเที่ยว แต่เพื่อให้

ประชาชนในชุมชนได้เดินแทนการใช้จ่ายพาหนะ

5.4 โครงการป้องกันฝุ่นละอองฟุ้งกระจายในการก่อสร้าง

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนในทุกชั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมวางแผนและตัดสินใจ การดำเนินการ การจัดสรรผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล ทั้งนี้รูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การจัดทำประชาพิจารณ์ การประชุมร่วมกัน เป็นต้น

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาขอเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับมาตรการที่จะช่วยให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง คือ

1. ให้รู้ว่ามี ประการแรกคือ เทศบาลนครเชียงใหม่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสื่อมวลชนต่างๆ จะต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมของตนเองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ให้เกิดความเข้าใจ เมื่อประชาชนทราบถึงการมีสิทธิในการมีส่วนร่วมแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็ต้องทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในสิทธินั้น ว่าตนเองจะสามารถใช้สิทธินั้นได้โดยผ่านกระบวนการใดบ้างอย่างไร เช่น การเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม การร่วมทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น ขั้นนี้ถือเป็นขั้นที่สำคัญมาก เนื่องจากถ้าประชาชนไม่เข้าใจก็จะไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3. ให้ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ขั้นสุดท้าย จะต้องกระตุ้นให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอและจริงจัง โดยเทศบาลนครเชียงใหม่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจนำการรณรงค์หรือโครงการต่างๆ มาดำเนินการ เช่น โครงการคัดแยกขยะ โครงการประกวดชุมชนน่าอยู่ โครงการชาวเชียงใหม่รักคลองแม่ข่า โครงการค่ายเยาวชนรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถสร้างจิตสำนึกและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในการมีส่วนร่วมได้อย่างถาวร

ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนควรจะเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งครอบครัวและสถาบันการศึกษาจะต้องเป็นแกนนำสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริม โดยผู้ปกครองจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการมีส่วนร่วมรักษาสิ่งแวดล้อมและจะต้องอบรมสั่งสอนให้บุตรหลานเกิดจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม ส่วนสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ ก็จะต้องมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษาและจริยธรรมสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้การสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนทั้งหมดที่ได้จากการสังเกต การตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนจัดตั้ง ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาจัดทำแผนงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างของแผน 5 ประการ คือ วิสัยทัศน์ มาตรการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และโครงการ

แผนงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของแนวคิดการมีส่วนร่วมและการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน อย่างไรก็ตามประชาชนในชุมชนต่างก็มีความต้องการ ให้รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนั้นหากเทศบาลนครเชียงใหม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ก็จะทำให้เมืองเชียงใหม่มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นและเป็นเมืองที่น่าอยู่อย่าง ยั่งยืน

1. วิสัยทัศน์ ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เมืองเชียงใหม่ที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน

2. มาตรการ

2.1 การให้ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหา สิ่งแวดล้อมแก่เจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ และประชาชนในชุมชน

2.2 การสร้างเครือข่ายและกลไกการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างเทศบาลนคร เชียงใหม่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในชุมชน

3. เป้าหมาย

การจัดทำแผนนี้มีเป้าหมาย คือ เพื่อให้เจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่และประชาชน ในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องแนวคิดการมีส่วนร่วมมากขึ้น ตลอดจนสามารถสร้างเครือข่าย และกลไกการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ทำงานประสานกันได้อย่างดี ระหว่างภาครัฐและ ประชาชน

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อให้เจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องแนวคิดหลักการ รูปแบบ และขั้นตอนดำเนินการของการมีส่วนร่วมมากขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้อย่างเป็นรูปธรรม

4.2 เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมมากขึ้น และสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนได้อย่างเหมาะสม

4.3 เพื่อให้เกิดเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม และกลไกการดำเนินงานที่ทำงานประสานกันได้เป็นอย่างดีระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งเครือข่ายสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจะเป็นผู้กำกับดูแล และเฝ้าระวังรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมชุมชนให้อยู่ในสภาพที่ดี

5. โครงการที่ใช้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

5.1 โครงการฝึกอบรมเรื่องการมีส่วนร่วมให้แก่เจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนที่สนใจ

5.2 โครงการจัดเสวนาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม” โดยผู้เข้าร่วมคือ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงใหม่ ผู้นำชุมชน สื่อมวลชน และประชาชนในชุมชนที่สนใจ

5.3 โครงการอาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อม

5.4 โครงการโรดโชว์ “เทศบาลพบประชาชน” ในชุมชนต่างๆ

5.5 โครงการประกวดการทำเว็บไซต์ด้านสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่ หรือประกวดการเขียนเรียงความเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยอาจเน้นกลุ่มเป้าหมายไปที่นักเรียน นักศึกษา และเยาวชน

5.6 โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนด้านต่างๆ เช่น โครงการหน้าบ้านหน้ามอง โครงการลดควีนดำเพื่อสุขภาพ โครงการร่วมกันขุดลอกคลองป้องกันน้ำท่วม เป็นต้น

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

1. ควรศึกษาการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนในแต่ละด้านให้ชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่มีความรุนแรงมาก เช่น ปัญหาการจัดการขยะ ปัญหาการจราจร ปัญหาอากาศเป็นพิษ และปัญหาน้ำท่วมขังในชุมชน เป็นต้น
2. ควรทำการศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการ หรือแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม เช่น เพศกับความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ระดับการศึกษากับความเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เป็นต้น
3. ควรทำการศึกษาเฉพาะในแต่ละพื้นที่ชุมชนเพื่อให้ได้แนวทางในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด และให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชุมชนนั้นๆ อย่างแท้จริง เพราะในแต่ละชุมชนนั้นมีความรุนแรงของปัญหาในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน